

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 13

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Управління бізнесом в умовах глобальної нестабільності”
м. Київ, МАУП, 26 березня 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 25.02.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 13: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. “Управління бізнесом в умовах глобальної нестабільності”, 26 березня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 300 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам реформування системи управління бізнесом в умовах розгортання кризових ситуацій та глобальної нестабільності.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, керівників та власників бізнесу, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і бізнесу.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Корецька О. В.	
Оцінка конкурентоспроможності підприємств в умовах нестабільності	64
Берестецька Л. М., Берестецька К. О.	
Використання інформаційних технологій в туристичному бізнесі.....	68
Бурсов Р. В.	
Застосування економічного стимулювання технологічного оновлення промислового підприємства в умовах глобальної нестабільності.....	72
Казак О. О.	
Деякі аспекти дослідження структурної трансформації машинобудівних підприємств	75
Железняк К. Л.	
Оцінка факторів загроз автотранспортного підприємства в умовах кризового стану економіки	78
Левченко Ю. М.	
Основні напрямки удосконалення управління персоналом туристичного підприємства.....	81
Рассадин В. С.	
Управління компанією зі страхування зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання України за умов нестабільності національної економіки	88

СОЦІАЛЬНІ, ГУМАНІТАРНІ ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Ельбрехт О. М.	
Актуальні проблеми глобалізації	92
Головатий Н. Ф.	
Новая парадигма развития образования в современном трансформирующемся мире	95
Сафонова В. Є.	
Управління підприємницькою діяльністю державних вищих навчальних закладів	101
Сурмін Ю. П.	
Теоретико-методологічні аспекти застосування кейс-методу в бізнес-освіті України	109
Лісовський П. М.	
Духовний вимір розвитку бізнесу в умовах глобалізаційних змін	113
Костюк Т. О.	
Перспективи розвитку малого і середнього бізнесу в Україні за умов політичної нестабільності	116
Пугач В. Г.	
До питання про економічну безпеку України: аспект ідеології.....	119
Новальська Н. І.	
Необхідність та специфіка підготовки управлінських кадрів вищої ланки нової генерації — фахівців з бізнес-адміністрування	122

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ В БІЗНЕС-ОСВІТІ УКРАЇНИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 13, с. 109–112

Бізнес-освіта є найстарішою сферою застосування кейс-методу. Саме він найбільшою мірою відповідає природі цієї освіти. Кейс-метод або метод кейс-стаді — є детальне дослідження окремого випадку, що відноситься до деякого класу феноменів. Термін “кейс-стаді” (case study) буквально перекладається з англійської мови як вивчення випадку. Тому “Міжнародний словник Вебстера” (Webster’s Third International Dictionary) визначає цей метод як інтенсивний аналіз індивідуального випадку, що робить акцент на факторах розвитку у відношенні до навколишнього середовища.

Проблемою дослідження є суперечка в українській бізнес-освіті між зрозумілим значної категорії викладачів переваги метода кейс-стаді, з одного боку, і дуже повільне його впровадження в практику навчання, з другого боку. Також дуже повільно йде формування національної моделі бізнес-освіти.

Дослідження кейс-стаді характеризуються багатою історією та широкою географією. Лідером з його теорії та практики є США та країни ЄС. Тут цей метод став інституційним явищем, широко використовується в як у навчанні, так і в дослідженнях. З 90-х рр. минулого століття кейс-метод розпочали застосовувати країни Східної Європи та Україна. Пізніше кейс-метод стали використовувати в бізнес-освіті Росії. Показово, що це було підготовлено публікаціями українськими дослідниками [20]. Сьогодні існують дві класичні школи case-study — Гарвардська (американська) и Манчестерська (європейська). Серед зарубіжних вчених, які зайняті питаннями теорії та практики кейс-метода можна виділяються: Д. Бьорер, Д. Робін, Е. Монтер, М. Лідере, Дж. Ерскін, М. Норфі, Ю. Одет, С. Бекер В. Майкелоніс та інші.

В Україні та Росії проблемами кейс-метода займаються Г. Багієв, Г. Баєва, Г. Батигін, В. Духневич, А. Долгоруков, А. Зобов, Г. Каніщенко, С. Ковальова, І. Козіна, В. Лобода, В. Наумов, Ю. Сурмін, А. Сидоренко, Л. Чижевська, С. Цесаренко, В. Чуба, П. Шеремета, А. Фурда та інші.

Важливими завданнями дослідження кейс-метода в бізнес-освіті є:

- 1) осмислення кейс-метода як складного та багатоаспектного утворення;
- 2) виявлення гносеологічних особливостей аналізу ситуацій;
- 3) формулювання переліку якостей, якими повинен володіти сучасний менеджер;
- 4) формулювання основних завдань бізнес-освіти;
- 5) визначення місця

кейс-метода у викладанні дисциплін бізнес-освіти; 6) виявлення основних проблем застосування кейс-методу в бізнес-освіті.

Нами розроблені концептуально-методологічні аспекти конструювання кейс-стаді та його використання в навчальному процесі у бізнес-освіті, а саме:

По-перше, кейс розглядається як досить складне і багатоаспектне утворення. Він виступає як феномен із різноманітним сутностям. Його можна розглядати з позиції проблеми, ролей, подій, діяльності і часу. Відповідно можна говорити про різноманітні структури кейсу: проблемну, конфліктотенну, ролеву, подійну, діяльну та тимчасову його структури. Дані аспекти кейсу представлені наступною табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика основних аспектів кейса

Аспект кейсу	Характеристика аспекту
Проблемний	У основі кейсу лежить одна або декілька реальних проблем суспільства, які торкаються корінних інтересів учасників кейсу, потребують розв'язання
Рольовий	У ситуації, що розгортається, відбувається виконання героями кейсу деяких ролей
Подійний	Кейс являє собою деяку сукупність подій, що розгортаються
Діяльний	Разом з виконанням ролей здійснюється діяльність учасників
Тимчасової	Кейс являє собою процес, що розгортається у часі
Просторовий	Кейс являє собою процес, що розгортається в просторі

По-друге, виявлено ґносеологічні особливості методу аналізу ситуацій:

Неоднозначність знання, що отримується. Воно представляється одним варіантів ситуативного знання.

Різнороманіття джерел знання, у якості котрих виступають отримані на лекціях знання, статистичні матеріали додатку до кейсу, висловлювання учасників обговорення.

Творчий процес пізнання виявляється в реалізацію індивідуальній творчості як студента, так і викладача, і їх включення в колективну творчість завдяки вільній обстановці висловлювання ідей.

Колективний характер пізнавальної діяльності. колективність пізнавальної діяльності передбачає різноманітні форми: обмін думками, обговорення, "мозкову атаку", виділення підгруп, ігрову взаємодію тощо. Колективність є найважливішою передумовою синергетичного ефекту, тобто множення зусиль учасників навчання і множення пізнавального результату, що отримується.

Форсований процес отримання знання за допомогою занурення в ситуацію, що дозволяє уникати суто логічної моделі пізнання. Тут досить швидко включаються механізми образного, інсайтного пізнання. Мислення тут перестає бути лінійним. Воно стає латеральним.

По-третє, сформульовано перелік якостей, якими повинен володіти сучасний менеджер, виходячи з потреб менеджменту як системи управління.

**Якості менеджера, що диктуються менеджментом
як системою управління**

Стратегічне мислення	Дотримання принципів	Здійснення функцій	Володіння стилями і методами
Здатність до прогнозування	Володіння сучасними принципами	Ефективність функціонування	Освоєння сучасних стилів і методів
↑	↑	↑	↑
Стратегія, місія, цілі	Принципи	Функції	Стили і методи
Інформація	Технологія	Структура	Персонал
↓	↓	↓	↓
Управління інформацією	Знання технології	Знання структури організації	Навики роботи з персоналом
Володіння аналізом інформації	Удосконалення та оновлення технологій	Оптимізація структури	Зростання та реалізація людського капіталу

Як видно зі схеми, зміст менеджменту як системи управління зумовлює наявність у менеджера цілком певного дворівневого набору якостей, більшість з яких сформувані досить важко допомогою традиційних методів навчання.

По-четверте, сформульовано основні завдання бізнес-освіти:

- Набуття студентами необхідного системного професійних знань.
- Підготовка енергійних фахівців, орієнтованих на успіх.
- Заохочення конструктивного і критичного мислення.
- Ознайомлення учнів з практичною діяльністю підприємств.
- Отримання студентами практичних навичок (прийняття рішень, спостереження, аналізу ситуацій) і розвиток здібностей (лідерських, комунікативних), які знадобляться їм у подальшій кар'єрі.
- Нарощування і активізація людського, інтелектуального та соціального капіталів.
- Формування системи професійних, загальнолюдських, моральних, культурних та інших цінностей.

По-п'яте, визначено місце метода у викладанні дисциплін бізнес-освіти.

Форми ситуаційного навчання

Форми ситуаційного навчання	Дисципліни
Ігрові прийоми	Менеджмент Стратегічний менеджмент Фінансовий менеджмент Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності Управлінське консультування Економічний аналіз
Бізнес-ситуації	
Аналіз конкретних ситуацій	
Імітаційні вправи	
Ділові ігри	
Управлінські тренінги	
Метод "мозгового штурму", анкетування, інтерв'ювання	

По-шосте, сформульовано основні проблеми застосування кейс-методу в бізнес-освіті, а саме:

1. Розвиток бізнес-освіти здійснюється стихійно, без будь-якої стратегії.
2. Кейс-метод має органічно узгоджуватися із загальною методикою викладання та навчальним планом.
3. Важливою вимогою повинно бути наступне: кейс-метод може сприяти поглибленню і кращому засвоєнню навчального матеріалу. Кейс — це завжди подарунок, який викладач надає студентам і собі. Тим не менш, є небезпека отримати від студентів захоплення подарунком і перетворити проведення кейсів в самоціль. Кейс втрачає свою доцільність, якщо відволікається від програми, випадає з логіки курсу. Якщо студенти просто “пограли” і навіть не зрозуміли, навіщо був потрібний кейс, яку частину матеріалу вони засвоїли глибше, які навички придбали, то кейс залишиться яскравою, але безглуздою іграшкою. Тому “золотим правилом” буде висновок: чи досягає кейс навчальних цілей?

Розвиток методу кейс-стаді вимагає проведення подальших науково-методологічних та прикладних досліджень даного методу. При цьому найбільш важливими питаннями є: генетика методу, становлення його в історії суспільства, зв'язок його з відомими філософськими і педагогічними системами, тенденції розвитку, освоєння Case study різних освітніх сфер. Потребує істотного стимулювання діяльності по конструюванню кейсів, активізації комунікації фахівців на цей складний терені.

Дуже важливими є пошуки специфіки бізнес-освіти в Україні та кейс-методу, як ключового методу навчання. Її розвиток вимагає розробки національної програми та дорожньої карти розвитку кейс-методу як інструменту модернізації бізнес-освіти в Україні. Для цього потрібно:

1. Формування творчих колективів з розробки та адаптації бізнес-кейсів.
2. Створення бібліотеки кейсів.
3. Визначення тематики кейсів з основних навчальних дисциплін.
4. Проведення науково-методичних конференцій, тренінгів з питань розробки кейсів та організації навчання шляхом використання кейсів.
5. Вивчення передового закордонного та національного досвіду розробки та використання кейсів.

Метод може виступити як найважливішим каналом наповнення творчостю вмісту учбово-виховного процесу, так і засобом розвитку людських ресурсів.